

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 78/2019-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA], obaja [REDAKČIA] zastúpených advokátkou JUDr. Oľgou Michalíkovou, Francisciho 35, Prešov, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 17 C 138/2012-68 z 31. marca 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 7 Co 13/2015-131 z 30. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. januára 2018 sa [REDAKČIA] a [REDAKČIA], obaja [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“, „sťažovateľ v 2. rade“, alebo spoločne tiež „sťažovatelia“), domáhali vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie

ich v záhlaví označených základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 138/2012-68 z 31. marca 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 13/2015-131 z 30. marca 2015 a ktorým by napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu, resp. okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že od 18. augusta 2000 sa na okresnom súde viedlo konanie o žalobe [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyne“), ktorou sa proti sťažovateľom domáhali určenia neplatnosti darovacej zmluvy a určenia neplatnosti oprávnenej držby. Okresný súd v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 7 C 271/2000 žalobu v časti týkajúcej sa určenia neplatnosti darovacej zmluvy zamietol a žalobu o určenie neplatnosti oprávnenej držby vylúčil na samostatné konanie. Podaním doručeným okresnému súdu 27. augusta 2012 žiadali žalobkyne pripustiť zmenu petitu žaloby v tom zmysle, že „*parcela [REDAKOVANÉ] - záhrady o výmere 520 m² a parcela [REDAKOVANÉ] - zastavané plochy a nádvoría o výmere 80 m², ktoré sú zapísané na [REDAKOVANÉ], v k. ú. Veľký Šariš (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), patria do dedičstva po neb. poručiteľovi [REDAKOVANÉ] (ďalej len „poručiteľ“)*“. Okresný súd uznesením z 18. novembra 2013 zmenu žaloby pripustil. Nadväzne žalobe žalobkyň vyhovel a rozsudkom č. k. 17 C 138/2012-68 z 31. marca 2014 určil, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po neb. poručiteľovi v podiele ½ k celku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol, pretože druhá polovica sporných nehnuteľností patrila podľa jeho názoru sťažovateľke v 2. rade z titulu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

3. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia vychádzal okresný súd predovšetkým zo skutkových zistení vyplývajúcich z konania, ktoré predchádzali konaniu, v ktorom boli vydané namietané rozhodnutia. Predchádzajúcim konaním bolo konanie o neplatnosť darovacej zmluvy, z ktorého okresnému súdu vyplynulo, že poručiteľ tesne pred svojou smrťou darovacou zmluvou z 13. júla 1998 platne previedol na sťažovateľa v 1. rade (spolu so sťažovateľkou v 2. rade, ktorá bola manželkou poručiteľa) vlastnícke právo k pozemkom parc. č. [REDAKOVANÉ] – zastavaná plocha s výmerou 269 m² a parc. č. [REDAKOVANÉ] – záhrada s výmerou 657 m² (ďalej len „nesporné nehnuteľnosti“). Sťažovateľ v 1. rade v namietanom konaní

tvrdil, že skutočného užívania sporných nehnuteľností ako súčasti daru sa ujal v roku 1986, keď tieto nehnuteľnosti dostal od rodičov, písomná darovacia zmluva však vtedy nebola urobená. Až keď sťažovateľ v 1. rade začal stavať rodinný dom a vybavoval si stavebné povolenie, bola vyčlenená presná výmera pre stavbu jeho rodinného domu a vtedy bola spísaná darovacia zmluva (13. júl 1998). Sťažovateľ v 1. rade ďalej tvrdil, že sporné nehnuteľnosti boli v darovacej zmluve opomenuté v dôsledku zlého zamerania geometrickým plánom. Opomenuté sporné nehnuteľnosti preto mali prejsť do vlastníctva sťažovateľa v 1. rade vydržaním ku dňu vydania osvedčenia spísaného formou notárskej zápisnice č. N 412/99, NZ 407/1999 notárom [REDACTED] 9. júla 1999 (ďalej len „osvedčenie“). Osvedčenie bolo vydané po smrti poručiteľa, ktorý zomrel 23. júla 1998. Žalobkyne argumentovali, že v čase vydania osvedčenia mal sťažovateľ v 1. rade 28 rokov a počas svojho doterajšieho života nikdy sporné nehnuteľnosti sám dobromyseľne a nerušene ako vlastník neužíval ani nemohol užívať, pretože na to nemal žiaden dôvod. Sporné nehnuteľnosti mohol v tomto zmysle užívať až od roku 1999, keď mu rodičia darovali nesporné nehnuteľnosti.

4. Na základe týchto skutkových okolností okresný súd najskôr vo všeobecnosti priblížil problematiku vydržania uvádzajúc: „*Základnou podmienkou vydržania je, že pri držbe veci musí ísť o oprávnenú držbu, teda držiteľ musí byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí, nestačí detencia, t.j. faktické nakladanie s vecou. Za oprávnenú držbu sa považuje nakladanie s vecou ako svojou, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu vec patrí ako vlastníkovi. Držba nie je oprávnená, ak držiteľ nie je v tomto zmysle dobromyseľný. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí, teda že je jej vlastníkom, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobrá viera držiteľa musí byť v danej veci posudzovaná aj z hľadiska, či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu od každého subjektu práva vyžadovať, má alebo mohol mať pochybnosti o existencii svojho práva. Aj keď je držiteľ subjektívne presvedčený o svojom práve, nebude so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, pokiaľ sú mu, alebo musia byť známe skutočnosti, z ktorých by pri zachovaní obvyklej opatrnosti musel spoznať, že nie je subjektom práva, o vydržanie ktorého ide.*“ Nadväzne z porovnania dvoch uskutočnených právnych úkonov – darovacej

zmluvy a osvedčenia okresnému súdu vyplynulo, že „k zameraniu parcely [REDACTED] došlo geometrickým plánom č. [REDACTED], ktorý bol vypracovaný pre účely darovacej zmluvy uzatvorenej 13.7.1998. Súd považuje za pravdivý argument žalobkyní, že pokiaľ poručiteľ aj žalovaná v 2. rade chceli darovať žalovanému v 1. rade parcelu [REDACTED], bolo potrebné to urobiť vo forme písomnej darovacej zmluvy, pretože vlastníctvo k nehnuteľnej veci podľa § 133 ods. 2 OZ sa nadobúda vkladom do katastra nehnuteľnosti. Z tohto dôvodu argumentácia žalovaných, že došlo k darovaniu parcely 1919/4 vr. 1986 súd nepovažuje za pravdivú, pretože k takémuto úkonu bolo potrebné pristúpiť predpísaným spôsobom. Vykonaným dokazovaním žalovaný v 1. rade nepreukázal, že sa ujal držby ako dobromyseľný držiteľ v dobrej viere, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti, pretože mohol mať pri zachovaní opatrnosti sa k okolnosti konkrétneho prípadu, alebo mal mať pochybnosti o existencii svojho práva, pretože zo známych skutočností akým spôsobom sa nadobúda vlastníctvo pri vydržaní, musel poznať, že nie je subjektom tohto práva. Táto dobrá viera sa posudzuje z hľadiska objektívneho so zreteľom na konkrétne okolnosti a nemožno vychádzať len zo subjektívnych predstáv žalovaného v 1. rade, napokon ani svedeckými výpoveďami nebolo preukázané, že došlo k vydržaniu týchto nehnuteľností, pretože svedeckými výpoveďami bolo preukázané, že poručiteľ dal tento svoj majetok do užívania žalovanému v 1. rade.“ Vo vzťahu k vydržaniu okresný súd uviedol, že „Otec žalovaného v 1. rade, resp. poručiteľ [REDACTED] pokiaľ bol známy vlastníkom, takisto aj žalovaná v 2. rade, boli zapísaní ako vlastníci týchto nehnuteľností, už aj z toho vyplýva, že žalovaný v 1. rade nemohol sa stať ich držiteľom...“. S ohľadom na tieto skutočnosti uzavrel, že neboli splnené všetky podmienky vydržania, a preto žalobe žalobkyní vyhovel.

5. Krajský súd na odvolanie oboch strán sporu rozhodnutie okresného súdu rozsudkom č. k. 7 Co 13/2015-131 z 30. marca 2015 potvrdil (s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výroku o trovách konania, ktoré zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pretože k vypořádaniu dedičstva nemôže dôjsť v žiadnom inom konaní než v rámci konania o dedičstve). V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia poukázal na závery súdu prvej inštancie, na ktoré nadviazal uvádzajúc svoj právny záver: „Právny poriadok platný na území Slovenska od 01. 01. 1951 pri právnych úkonoch týkajúcich sa nadobúdania vlastníctva k nehnuteľnostiam vyžadoval osobitnú písomnú formu. Je to zrejmé z ust. § 40 ods. 1

Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. účinného od 01. 01. 1951 do 31. 03. 1964, ako aj z ust. § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. účinného od 01. 04. 1964. V čase uzatvárania neformálnej darovacej zmluvy, na základe ktorej mal žalovaný v 1.rade nadobudnúť nehnuteľnosti tvoriace predmet tohto sporu už niekoľko desaťročí platila zákonná povinnosť uzatvárať zmluvy o prevode nehnuteľnosti v písomnej forme. Išlo o tak všeobecne známu právnu povinnosť, ktorá vylučovala, aby sa žalovaný v 1.rade mohol považovať za vlastníka nehnuteľností získaných na základe neformálnej darovacej zmluvy. Ak sa teda žalovaný v 1.rade uchopil držby na základe neformálnej darovacej zmluvy, nemohol byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom nehnuteľností, a to ani v prípade, ak bol presvedčený, že takáto neformálna zmluva na nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti stačí...“ Podľa názoru krajského súdu „Ani vydanie osvedčenia podľa ust. § 2 a nasl. zákona č. 293/1992 Zb. nezbavovalo súd povinnosti skúmať, či boli splnené zákonné podmienky nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností vydržaním a či boli odstránené pochybnosti o oprávnenej držbe pred vydaním osvedčenia alebo aj po jeho vydaní. Okrem toho novelizáciou zákona č. 293/1992 Zb. uskutočnenému zákonom č. 393/2000 Z. z. boli vypustené ust. § 2 - § 9 tohto právneho predpisu upravujúce podmienky a postup pri zápise za vlastníka do evidencie nehnuteľností. Stalo sa tak ešte predtým ako vôbec mohla uplynúť 10-ročná doba počítaná odo dňa zápisu do evidencie nehnuteľností, po uplynutí ktorej sa zapísaná osoba mala stať vlastníkom zapísanej nehnuteľnosti na základe vydržania podľa ust. § 2 ods.2 zákona č. 293/1992 Zb. v znení účinnom do 30. 11.2000. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že žalobkyne v lehote do 30. 11. 2000 spochybnili postavenie žalovaného v 1.rade ako oprávneného držiteľa, a to žalobou podanou dňa 18. 08. 2000... prebiehajúce konanie, v ktorom sa spochybňuje nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaným v 1.rade bráni tomu, aby počas tohto konania mohlo dôjsť k završeniu procesu vydržania. Pre začiatok a trvanie vydržacej doby sa v zmysle ust. § 134 ods.4 Občianskeho zákonníka primerane použijú ustanovenia o plynutí premlčacej doby, teda i ust. § 112 Občianskeho zákonníka upravujúce spočívanie plynutia premlčacej doby.“

6. Proti rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Cdo 24/2017 z 26. septembra 2017 odmietol ako procesne neprípustné.

7. Proti postupu okresného súdu v namietanom konaní, ako aj proti rozsudku krajského súdu nasmerovali sťažovatelia svoju sťažnosť. Tvrdia, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože okresný súd odmietol ich návrh na vypočutie ďalšieho svedka. Ďalej okresnému súdu vyčítajú nesprávne vyhodnotenie dôkazov a napokon namietajú i nesprávne právne posúdenie veci. Trvajú na tom, že k nadobudnutiu vlastníctva spornej nehnuteľnosti sťažovateľom v 1. rade vydržaním boli splnené všetky zákonom požadované predpoklady. Opakovane upriamujú pozornosť na to, že sťažovateľ v 1. rade užíval sporné parcely „*nepretržite a nerušene minimálne od r. 1985 - 1986, kedy zdravotný stav jeho otca - poručiteľa... sa zhoršil tak, že tento nebol vôbec schopný o uvedení parcelu sa starať a ju užívať. Navyiac sa o neho samotného bolo nutné starať, čo ostalo na žalovanom v 1. rade, ktorý s ním býval v spoločnej domácnosti a bol už v tom čase fyzicky zdatný tak, že sa mohol starať o otca i o dom a záhradu pri dome. Preto uvedení parcelu mu poručiteľ /otec/ už vtedy v skutočnosti dal - daroval. Aj keď darovacia zmluva nebola vtedy uzavretá písomne, pre účely vydržania bola nadobúdacím titulom...*“. Na základe týchto skutkových okolností sťažovatelia tvrdia, že krajský súd v napadnutom rozhodnutí vychádzal z nesprávneho právneho názoru a nesprávne aplikoval príslušný právny predpis na daný prípad, keď poukazoval na „*§ 40 ods. 1 Obč. zákonníka č. 141/1950 Zb. účinného od 01.01.1951 do 31.03.1964, ako aj na § 46 Obč. zákonníka č. 40/1964 Zb. účinného od 01.04.1964 s tým, že v čase uzatvárania predmetnej neformálnej darovacej zmluvy už niekoľko desaťročí platila zákonná povinnosť uzatvárať zmluvy o prevode nehnuteľnosti v písomnej forme*“. Podľa ich názoru tu totiž nejde o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, ale o vydržanie, ku ktorému sa pre účely preukázania dobromyseľnosti držby nevyžaduje platný právny akt, v danom prípade písomná darovacia zmluva. Ozrejmujú, že „*poručiteľ chcel na žalovaného v rade 1. previesť pozemok vhodný na výstavbu rodinného domu a že len zlým zameraním bola v uzavretej písomnej darovacej zmluve opomenutá parcela č. [REDAKOVANÉ], čím neboli splnené stavebné podmienky. Preto táto ďalšia potrebná časť pozemku na výstavbu rod. domu bola po smrti poručiteľa notárom osvedčená ako vydržaná. Žalovaný v 1. rade - [REDAKOVANÉ] uvedenú parcelu, ktorá bola súčasťou parcely č. [REDAKOVANÉ], teda už od r. 1985 -1986 užíval nepretržite a nerušene ako svoju vlastnú po dobu viac ako 10 rokov, čím boli splnené podmienky nadobudnutia vlastníctva vydržaním.*“.

8. Na základe uvedeného sťažovateľa v petite podanej sťažnosti navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo na súdnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sťažovateľov ... postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp.zn. 17 C 138/2012 a Krajského súdu Prešov č.k. 7Co/13/2015 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu Prešov sp.zn. 7Co/13/2015 zo dňa 26.1.2012 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove, prip. až Okresnému súdu v Prešove na nové konanie a rozhodnutie.

Sťažovateľom sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000.- Eur ... a tiež náhrada trov konania...“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porovnaj napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

13. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že napriek tomu, že sťažovatelia sú zastúpení kvalifikovanou právnou zástupkyňou, ktorá koncipovala predmetnú sťažnosť, petit v spojení s odôvodnením sťažnosti nie je vymedzený jasne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby bolo možné jednoznačne určiť východisko pre rozhodnutie ústavného súdu o danej veci. V zmysle petitu sťažnosti sťažovatelia namietajú „*postup*“ okresného súdu v ich veci a rozsudok krajského súdu. Z obsahu sťažnosti vyplýva ich nesúhlas s rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré žiadajú zrušiť. Tieto rozhodnutia však

dostatočným spôsobom nešpecifikujú, rozsudok okresného súdu neoznačujú ani spisovou značkou, ani dátumom rozhodnutia a rozsudok krajského súdu uvádzajú s nesprávnym dátumom „26.1.2012“, pričom rozhodnutie bolo vyhlásené 30. marca 2015. Sťažnosť tak ako celok pôsobí zmätočne, vytvára priestor pre mnohé dohady a dedukcie, čo sa pri uplatnení námietky o porušení základných práv v konaní pred ústavným súdom zásadne neakceptuje (m. m. III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, III. ÚS 244/2014). V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľov nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 206/2010, III. ÚS 131/2012, III. ÚS 26/2016 a iné).

14. Napriek tomu sa ústavný súd neodmietol zaoberať podanou ústavnou sťažnosťou a vychádzal z jej obsahu, z ktorého je nesporné, že sťažovatelia namietajú porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorým malo dôjsť namietaným rozsudkom okresného súdu a namietaným rozsudkom krajského súdu. Takto vymedzený predmet sťažnosti následne podrobil ústavnému prieskumu. Pokiaľ sa sťažovatelia snažili namietat aj porušenie základného práva na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov v dovolacom konaní vedenom najvyšším súdom, ústavný súd uvádza, že v štádiu po právoplatnom skončení konania nemá táto námietka opodstatnenie (napokon, nie je vyjadrená ani v petite sťažnosti), a preto ústavný súd nepovažoval za potrebné bližšie sa ňou zaoberať.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným

zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

17. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno posudzovať spoločne.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

19. V súvislosti s tým ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom

kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

20. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že na preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu bol v prvom rade príslušný krajský súd ako súd druhej inštancie, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (podobne IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09 a iné).

21. Vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu vychádzal ústavný súd v zmysle rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) z právoplatnosti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 24/2017 z 26. septembra 2017, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov ako procesne neprípustné, a preto dvojmesačnú lehotu na podanie sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde považoval v ich prípade za zachovanú.

22. V rámci predbežného prerokovania tejto časti sťažnosti však ústavný súd so zreteľom na argumentáciu uplatnenú sťažovateľmi (bod 7) dospel k názoru, že nie je opodstatnená.

23. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že k úlohám právneho štátu patrí aj vytvorenie právnych a faktických garancií na uplatňovanie a ochranu základných práv a slobôd ich nositeľov, t. j. fyzické osoby a právnické osoby. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní, ktoré sú dostupné bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd.

Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky základných práv a slobôd. Existenciou takýchto konaní sa však nevyčerpávajú ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkým zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu takých procesných postupov. Ústavný súd z tohto hľadiska osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa v konaní a rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavíť nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi.

24. S ohľadom na uvedené pristúpil ústavný súd k preskúmaniu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľmi označených článkov ústavy a dohovoru. Tento prieskum vykonal v medziach svojich právomocí, keď posudzoval kvalitu odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorá bola vo veci sťažovateľov aplikovaná. So zreteľom na medze možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu (bod 5) dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvostupňové konanie (bod 3 a 4), pričom nezistil, že by tieto závery krajského súdu vzhľadom na jeho právomoci (kompetencie) v odvolacom konaní boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Ani sťažovatelia v sťažnosti neuviedli žiadnu ústavnoprávne relevantnú argumentáciu, ktorá by bola schopná tieto závery krajského súdu spochybniť. Pred ústavným súdom opakujú námietky, ktoré už boli predmetom preskúmania krajským súdom na základe nimi podaného odvolania proti rozsudku

okresného súdu, teda sťažnosť je vlastne iba pokračujúcou polemikou s právnym názorom okresného súdu a krajského súdu.

Z predloženej sťažnosti nevyplýva žiadna výkladová otázka, ale iba to, že sťažovatelia zjavne nepochopili obsah odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov. Sťažovatelia tak vedome stavajú ústavný súd do pozície bežnej prieskumnej inštalácie všeobecného súdnictva, keď požadujú, aby ústavný súd vec opätovne posúdil a stotožnil sa s ich právnym názorom. Ústavný súd však opakovane zdôrazňuje, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštaláciou v systéme všeobecného súdnictva.

25. Krajský súd sa okrem toho zaoberal i odvolacími námietkami sťažovateľov, a to v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostali odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

26. Vo vzťahu k námietke sťažovateľov týkajúcej sa dokazovania vykonaného všeobecnými súdmi ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že pri preskúvaní ústavnosti rozhodnutí vydaných vo všeobecnom súdnictve nevykonáva dokazovanie, nepreukazuje skutkové okolnosti prípadu tak ako všeobecný súd, lebo ústavný súd je súdom práva, a nie faktov. Ústavnému súdu v zmysle jeho ustálenej judikatúry zásadne neprislúcha hodnotiť ani prednesy či vyjadrenia fyzických osôb a právnických osôb, výsluchy strán, výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie, predložené listiny a iné dôkazy, resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základné zásady ústnosti a bezprostrednosti súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady na zistenie materiálnej pravdy (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie vyplývajúce najmä z čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú,

ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenia dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011).

27. Pod právom na spravodlivý súdny proces vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania preto treba rozumieť, že strane sporu musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom ustanoveným spôsobom na dokazovaní (čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať). Do obsahu tohto práva však nepatrí právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá strana sporu (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06).

28. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom všeobecných súdov nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti ich rozhodnutí a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

29. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej relevantnej spojitosti medzi posudzovaným rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozsudku, totožnosť námietok sťažovateľov, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (a práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom strany sporu, resp. právo na úspech v konaní, ústavný súd sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

30. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite ich sťažnosti nezaoberal, keďže

rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2019